

Ministerie van Algemene Zaken

Hotspots van het ministerie van Algemene Zaken 2014-

Versie	0.2
Datum	06-11-2023
Status	Vastgesteld

Vastgesteld in het strategisch informatieoverleg (SIO) op 07-12-2023

Document historie

Versie	Wijzigingen	Vastgesteld d.d.	Ingetrokken d.d.
1.0	Eerste twee hotspots vastgesteld als uitvoering van moties en toezeggingen.	28-9-2021	
2.0	<ul style="list-style-type: none"> - Toevoeging van twee hotspots, nrs. 3 en 4. Deze zijn het resultaat van het doorlopen van de periodieke departementale hotspotmonitor. - Toevoeging einddatum aan hotspot nr. 2, COVID-19.		

Toelichting

Inleiding

Op grond van artikel 5, lid 1, sub e, van het Archiefbesluit 1995 kunnen in bijzondere gevallen archiefstukken die in een selectielijst zijn gewaardeerd als te vernietigen alsnog worden gewaardeerd als te bewaren. Eén mogelijk instrument is de periodieke hotspotmonitor, zoals deze door de handreiking [Belangen in Balans \(versie 1.0\)](#) (BiB) van het Nationaal Archief wordt omschreven.

Hotspots: definitie en criteria

Een hotspot is een gebeurtenis of kwestie die zorgt voor een opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers en/of burgers onderling. Het gaat dus om zaken die veel maatschappelijke beroering veroorzaken. Een hotspot voldoet aan één of meer van de volgende criteria:

- Er is sprake van een (schokkende) gebeurtenis of reeks van gebeurtenissen die voor veel maatschappelijke beroering zorgt en waarvoor uitzonderlijk veel aandacht bestaat in de media. Bijvoorbeeld: de schietpartij in een winkelcentrum in Alphen aan den Rijn (2011); de vuurwerkcramp in Enschede (2000); het neerstorten van vlucht MH17 (2014); het uitbreken van de vogelgriep (2014).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die belangrijke principiële tegenstellingen tussen burgers aan het licht brengt, het debat over de kwestie maakt veel emoties los. Bijvoorbeeld: de discussie over Zwarte Piet (2013 e.v.).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die aanleiding is voor een intensief publiek debat over het functioneren van de Nederlandse overheid. Bijvoorbeeld: het delen van de metadata van telefoonverkeer met de NSA door de AIVD (2014); de Schipholbrand (2005).
- Er is sprake van een politieke kwestie waardoor de positie van de minister of het Kabinet ernstig is bedreigd. Bijvoorbeeld: de fraude met toeslagen door Bulgaren (2013); de nationalisatie van ABN AMRO (2008).

Hotspotmonitor: instrument voor identificatie van hotspots

De hotspotmonitor is gericht op het identificeren van gebeurtenissen en kwesties in de samenleving die grote invloed hebben uitgeoefend op de activiteiten van de organisatie. Het doel van de periodieke hotspotmonitor is om ervoor te zorgen dat de archiefbescheiden die betrekking hebben op deze hotspots worden aangewezen voor blijvende bewaring. De gehanteerde criteria en procedure zijn beschreven en vastgelegd in onderdeel 3.3.1 van de Selectielijst van het Ministerie van Algemene Zaken en daaronder ressorterende diensten, agentschappen, commissies en raden vanaf 2007.

Verhouding tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

De AVG gaat uit van het principe van doelbinding: persoonsgegevens mogen enkel verwerkt worden voor uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en niet zomaar voor andere doeleinden. De AVG maakt daarbij een onderscheid tussen gewone persoonsgegevens, bijzondere persoonsgegevens en strafrechtelijke gegevens. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl>.

Voor blijvend te bewaren gegevens geldt ook de ‘archivering in het algemeen belang’. Archivering in het algemeen belang is in de AVG beperkt tot overheidsinstanties of openbare of particuliere organen die wettelijk verplicht zijn om archiefbescheiden te beheren. Het uitgangspunt is dat archiefvormers ‘archivering in het algemeen belang’ al toepassen tijdens het verzamelen van persoonsgegevens en dus niet alleen ná overbrenging naar een archiefbewaarplaats. In het kader van ‘archivering in het algemeen belang’ is het permanent bewaren van persoonsgegevens verenigbaar met de oorspronkelijke rechtmatige doeleinden waarvoor ze zijn verzameld. De belangenafweging en motivatie tot het permanent bewaren moet zijn neerslag vinden in de selectielijst, waarover, desgevraagd, verantwoording moet kunnen worden afgelegd. De huidige selectielijst, die in 2020 is vastgesteld, houdt nog geen rekening met alle aspecten van de in mei 2018 in werking getreden AVG. Het Ministerie van Algemene Zaken heeft evenwel het voornemen om bij een herziening van deze selectielijst ook de AVG mee te nemen. De hotspotlijst bouwt voort op de selectielijst en dient dus enkel de (eventuele) gewijzigde waardering te verantwoorden, zonder alle (in de toekomst toegevoegde) informatie uit de selectielijst te hernemen.

Disclaimer

Na vaststelling van de hotspotlijst zal bepaald worden welke archiefbescheiden uitgezonderd worden van vernietiging. Mogelijk zijn archiefbescheiden al vóór vaststelling van een hotspotlijst vernietigd volgens de geldende selectielijst. Het is ook mogelijk dat archiefbescheiden met betrekking tot een hotspot niet uitgezonderd worden van vernietiging omdat deze niet van belang zijn voor de reconstructie van de hotspot. De hotspotlijst is tot slot een momentopname: de gegevens met betrekking tot nog lopende hotspots worden in de toekomst naargelang de verdere ontwikkelingen periodiek aangepast en/of aangevuld.

Hotspots Ministerie van Algemene Zaken (AZ)	
Uniek nummer	1
Hotspot	Vliegtuigramp MH17
Datering	17 juli 2014 - heden
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emotie ☒
	Debat functioneren overheid ☒
	Positie minister/kabinet ☐
Nadere omschrijving	<p>Op 17 juli 2014 stortte een Boeing 777 van Malaysia Airlines met vluchtnummer MH17 neer in Oost-Oekraïne nadat het toestel geraakt was door een luchtdoelraket. In de buurt van Donetsk woedde op dat moment een pro-Russische opstand. Aan boord waren 298 mensen: 283 passagiers en 15 bemanningsleden. 193 inzittenden bezaten de Nederlandse nationaliteit. Niemand overleefde de ramp. De vliegramp zorgde voor maatschappelijke beroering en media-aandacht. Emoties zijn vooral te zien bij de nabestaanden, maar ook binnen de ruimere Nederlandse samenleving.</p> <p>In 2016 heeft de Tweede Kamer de regering gevraagd om met betrekking tot de MH17 vliegramp een archief op te laten zetten. Het doel daarvan is om al het beschikbare MH17-materiaal zorgvuldig te bewaren, te beheren en toegankelijk te maken en te houden. Dit verzoek is vastgelegd in de motie-Omtzigt (Kamerstuk 33 997, nr. 73). Hieraan ligt de overweging ten grondslag dat het enerzijds voor nabestaanden, pers, politiek en samenleving en anderzijds voor de betrokken organisaties, waaronder Algemene Zaken, belangrijk is dat alle informatie over de ramp en de nasleep daarvan goed en zorgvuldig wordt bewaard en beheerd. Deze hotspot is niet specifiek voor Algemene Zaken, alle betrokken organisaties benoemen deze gebeurtenis als hotspot.</p>
Rol organisatie	<p>De minister-president is verantwoordelijk voor de coördinatie van het algemeen regeringsbeleid: de minister-president is voorzitter van de ministerraad, de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing en de Ministeriële Commissie Vliegramp Oekraïne.</p> <p>Internationaal vertegenwoordigt de minister-president Nederland bij bijvoorbeeld overleggen in de Europese Raad en met regeringen van andere betrokken landen.</p> <p>Nationaal vertegenwoordigt hij mede de regering bij contacten met en de zorg voor nabestaanden en bij de nationale herdenking van de ramp</p>
Mogelijke andere betrokken (rijks)organisaties	<p>Onder andere Ministerie van Defensie, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Ministerie van Financiën, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Nationale Politie, Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, Onderzoeksraad voor Veiligheid en de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal. Zie verder het Informatieoverzicht neerhalen vlucht MH17 op de website van het Nationaal Archief.</p>

Uniek nummer	2
Hotspot	Corona / COVID-19 / SARS-CoV-2
Datering	1 januari 2020 – 10 maart 2023
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emotie ☒
	Debat functioneren overheid ☒
	Positie minister/kabinet ☐
Nadere omschrijving	<p>Op 11 maart 2020 heeft de directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie de uitbraak van het nieuwe coronavirus (ook wel COVID-19 of SARS-CoV-2 genoemd) officieel uitgeroepen tot een pandemie. Ook in Nederland zien we veel maatschappelijke beroering en uitzonderlijk veel aandacht voor dit onderwerp in de media. De Nederlandse Rijksoverheid voert een regierol en werkt samen met allerlei organisaties om besmettingen te voorkomen en de gevolgen van het nieuwe virus te beperken.</p> <p>Ten gevolge van de uitbraak van het coronavirus in Nederland zijn door het kabinet diep ingrijpende maatregelen genomen voor de volksgezondheid. Deze maatregelen hebben geleid tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veel media-aandacht: de persconferenties van Rutte en de Jonge waren de best bekeken programma's ooit; • Veel discussie en protest over de 1,5-meter-samenleving, de effecten op de economie, de effecten voor kwetsbare personen, privacyregels bij de ontwikkeling van de corona-app, het dringend advies voor het gebruik van mondkapjes, enzovoort; • Een langzaam intensiverend debat over het functioneren van het kabinet en de overheid in deze crisis. <p>Voor AZ omvat de hotspot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De aanloop naar en rond de coronacrisis; • De op- en afschaling van crisismaatregelen, die erop gericht zijn de gevolgen van de crisis zoveel mogelijk in te perken, waaronder: <ul style="list-style-type: none"> ○ de lockdowns in Nederland met een grote impact op het maatschappelijk leven; ○ de verschillende golven van de pandemie (1^e, 2^e en 3^e golf) en de hierin genomen maatregelen; • De afstemming met de betrokken ministers; • Het voorbereiden van de persconferenties; • Het verzorgen van de informatievoorziening richting burgers en professionals, naast en samen met het RIVM; • De nasleep van de coronacrisis. Bij de nasleep zijn de volgende aspecten inbegrepen: de langetermijneffecten en -maatregelen (1,5-meter-samenleving, mondkapjesplicht) wanneer dit leidt tot maatschappelijk ingrijpende effecten.

	<p>Op 10 maart 2023 is in de ministerraad besloten om de laatste specifieke coronamaatregelen, te weten zelftesten en isolatie-advies, in te trekken. Voor AZ betekent deze datum ook de afsluiting van de hotspot.</p>
Rol organisatie	<p>De rol van AZ in deze crisis was veelomvattend: de minister-president was verantwoordelijk voor de coördinatie van het algemeen regeringsbeleid, de minister-president was voorzitter van de ministerraad, de ministeriële Commissie COVID-19 (MCC-19) en overige onderraden waar COVID-19 ter sprake kon komen. De minister-president overlegde ook met leden van het Outbreak Management Team (OMT) in het Catshuis over de maatregelen in het kader van COVID-19.</p> <p>Internationaal vertegenwoordigde de minister-president Nederland bij overleggen met de Europese Raad.</p>
Mogelijke andere betrokken (rijks)organisaties	<p>AZ heeft te maken met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De andere ministeries; • Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal; • Andere betrokken partijen zoals OMT en veiligheidsregio's.

Uniek nummer	3
Hotspot	Toeslagenaffaire
Datering	9 augustus 2017 - heden
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emotie ☒
	Debat functioneren overheid ☒
	Positie minister/kabinet ☒
Nadere omschrijving	<p>Op 9 augustus 2017 bracht de Nationale ombudsman een rapport (“Geen powerplay maar fair play”) uit over de manier waarop de Belastingdienst de kinderopvangtoeslag bij enkele honderden gezinnen heeft stopgezet en teruggevorderd. In het verslag wordt geconcludeerd dat de Belastingdienst jarenlang ouders heeft gedupeerd waardoor deze in financiële problemen zijn gebracht.</p> <p>Er werd een Adviescommissie uitvoering toeslagen ingesteld om dit te onderzoeken. De adviescommissie constateerde in 2019 dat de Belastingdienst een institutioneel vooringenomen werkwijze hanteerde. In maart 2020 bracht de adviescommissie definitief advies uit waaruit bleek dat de problemen groter zijn dan aanvankelijk gedacht. Het kabinet besloot de gedupeerde ouders te compenseren. Op 2 juli 2020 werd de parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) ingesteld.</p> <p>Op 17 december 2020 bracht de parlementaire ondervragingscommissie het eindrapport ‘Ongekend onrecht’ uit. In dat rapport werd onder andere veel kritiek geleverd op kabinetsleden, Tweede Kamerleden en het ministerie van Financiën. De commissie vond dat er onterecht hard is opgetreden tegen gedupeerde ouders. Ook de informatievoorziening vanuit de Belastingdienst richting de politiek was onvoldoende.</p> <p>Op 15 januari 2021 diende het kabinet zijn ontslag in als reactie op het rapport.</p> <p>Op 11 februari 2021 besloot de Tweede Kamer tot het houden van een parlementaire enquête naar de affaire rondom de kinderopvangtoeslag. Op 3 februari 2022 ging de parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening officieel van start.</p> <p>De toeslagenaffaire heeft veel nationale en internationale media-aandacht gekregen en heeft geleid tot felle discussies over de relatie tussen de overheid en burgers. De langzame en bureaucratische afhandeling van de compensatie zorgt voor frustratie bij de betrokken ouders en zorgt ervoor dat de toeslagenaffaire met enige regelmaat weer nieuwe media-aandacht krijgt.</p> <p>Voor AZ omvat de hotspot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De besluitvorming betreffende de aanpak van fraude; • De afstemming met de betrokken ministers; • De impact op de samenleving en kritiek op de algehele overheid;

	<ul style="list-style-type: none"> • De besluitvorming rondom de afhandeling van de toeslagenaffaire en terugbetalingen aan de gedupeerden.
Rol organisatie	De minister-president is verantwoordelijk voor de coördinatie van het algemeen regeringsbeleid; de minister-president is voorzitter van de ministerraad.
Mogelijke andere betrokken (rijks)organisaties	AZ heeft te maken met: <ul style="list-style-type: none"> • De andere betrokken ministeries: Financiën en Sociale zaken en Werkgelegenheid. • Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal;

Uniek nummer	4
Hotspot	Gaswinning Groningen
Datering	2012 -
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emotie ☒
	Debat functioneren overheid ☒
	Positie minister/kabinet ☒
Nadere omschrijving	<p>De Groningse gaswinning is een veelbesproken onderwerp in Nederland vanwege de gevolgen voor de regio en haar bewoners. De Groningse gaswinning begon in 1959, toen er een enorme gasbel werd ontdekt onder de provincie Groningen. Sindsdien is dit gas gebruikt om o.a. Nederland van energie te voorzien. De Nederlandse overheid heeft sinds het begin van de gaswinning vergunningen verleend aan de NAM (Nederlandse Aardolie Maatschappij), een samenwerkingsverband van Shell en Esso, om het gas te winnen.</p> <p>In de loop der jaren is gebleken dat de gaswinning in Groningen niet zonder risico's is. De winning heeft gezorgd voor aardbevingen in de regio, die tot schade aan gebouwen en infrastructuur hebben geleid. Ook hebben bewoners van het gebied gezondheidsklachten en stress ondervonden door de aardbevingen en de onzekerheid over de gevolgen van de gaswinning.</p> <p>Pas in 2012 werd echter duidelijk hoe groot de risico's van de gaswinning waren, toen er een aardbeving met een kracht van 3,6 op de schaal van Richter plaatsvond in het dorp Huizinge. Sindsdien heeft de overheid maatregelen genomen om de gaswinning terug te dringen en de gevolgen voor de regio te verminderen.</p> <p>Een belangrijke maatregel was het instellen van een maximum aan de hoeveelheid gas die jaarlijks gewonnen mag worden. Dit maximum werd elk jaar opnieuw vastgesteld op basis van advies van het Staatstoezicht op de Mijnen. Het doel van deze maatregel was om de kans op aardbevingen te verkleinen. Daarnaast is er een schadeprotocol ingesteld, waarmee bewoners van het gebied die schade ondervinden door de aardbevingen een vergoeding kunnen krijgen.</p> <p>De NAM is de laatste jaren geleidelijk aan minder gas gaan winnen en per 1 oktober 2023 stopt de gaswinning in Groningen helemaal. Alleen in zeer bijzondere situaties kan het nodig zijn om tijdelijk in beperkte mate gas te winnen, maar het uitgangspunt is geen gaswinning. De overheid heeft beloofd om de bewoners van het gebied te ondersteunen bij de gevolgen van de gaswinning en de aardbevingen.</p> <p>De Groningse gaswinning heeft Nederland vele decennia lang van energie voorzien, maar is ook gepaard gegaan met grote risico's voor de regio en haar bewoners. De afgelopen jaren heeft dat voor opschudding gezorgd en is er een parlementaire enquête commissie</p>

	<p>ingesteld. Het rapport hiervan verscheen in februari 2023 met de nodige kritiek op de manier waarop de overheid in deze kwestie heeft gehandeld en economische belangen structureel voor heeft laten gaan op de belangen van de Groningers.</p> <p>Voor AZ omvat de hotspot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De besluitvorming rondom de Groningse gaswinning; • De afstemming met de betrokken ministers; • De impact op de samenleving en kritiek op de algehele overheid; • De besluitvorming rondom de terugbetalingen aan de gedupeerden.
Rol organisatie	De minister-president is verantwoordelijk voor de coördinatie van het algemeen regeringsbeleid; de minister-president is voorzitter van de ministerraad.
Mogelijke andere betrokken (rijks)organisaties	<p>AZ heeft te maken met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andere ministeries, o.a. het Ministerie van Economische zaken • Europese Unie